

ONTŌNS SLIŠĀNS

ONTŌNS SLIŠĀNS

Synomōs meikleites

DZEJA BĀRNIM

RĒZEKNE 1995

84 L7 - 5
SI 450

Meilī, latgaliski losūši bērni!
Nūdūdu jyusim sovu trešū latgaļu volūdā
sacarātu dzejūļu grōmateņu. Ja muna pyrmō
grōmateņa "Raibī panti", kura tyka izdūta 4000
eksemplaru metinī 1991.godā, jōv ir kļyvusi par
bibliografisku retumu, tod grybīs cereit, ka šū
grōmateņu daudz mozōkā metinī jyus ari
laseisit i īmīļōsit.

Autors

© O.Slišāns. Teksts.
© P.Gleizdāns. Zeimējumi.

ZYNOMŌS MEIKLEITES

Zeileite žižynoj,
Žubeite žubynoj,
Rubuleits rubynoj.
A kas tys, kas
Cērkūžus skrybinoj?
- Dzeņs.

Dūdeņa dūdinoj,
Žogota žadzinoj.
Kraukleits kraukškynoj.
A kas tys, kas
Bez mytas leita sauc?
- Vōlyudze.

Čurksteite čurkstinoj,
Kīvīte kīvinoj,
Žeigureits žeiguroj.
A kas tys, kas
Reitūs rosu trauc?
- Raudyve.

SASASVEICYNŌŠONŌS

Vīns ūtru ka sateikam,
Parosti sveicynam.
Bet kō? - Lyuk, tō!

Suņs soka: vau,
Kačs soka: ņau,
Ūlas čaumola: čau.

Gūvs soka: mū,
Bolūdeits: uū,
A dzērve: krū.

Pele soka: pī,
Ūds soka: ī.
Mozais cōleits: cī.

Varde soka: kvā,
Vōrna: krā,
Zūsu tēvenš: gā.

Jērenš soka: mē,
Blēj kazine: bē,
A vīsuļvējs: vē.

Es soku: vasals,
Cyts soka: sveiks:
A kō soki tu?

PŌSACEŅA

Māmeņai klēpī īsatraušu.
Tēteišam kikārzi sēdu.
Skrīnu pa dōrzu pa pļovu.
Voi ustobas lūgā verūs.
- Vysur maņ sūplok pōsaceņa;
Par sauleiti syltu,
Par mēnesi gaišu,
Par dīneni jauku,
Par naksneni tymsu
I mani pošu
Kēnestī senā
Pi Laimēņas golda...

LEIKAIS

Leiks leikums leikumoj
Gon ap, gon aiz,
Gon pa, gon zam.
I nasaprūt nikōdi,
Kō izataisnōt var...
Jys stīpōs tō,

I līcōs šō,
Nu leiks kō ir,
Tō ari ir.
Jys nabogs navar saprast tō,
Ka leikais taisnys napalīk,
Ja leiks jys turāts tīk.

ŠAKAR, MAKAR

Ai, ai, kō šakar, makar īt
Tys raibais runcs pēc peļu medeibom.
Ai, ai, kō šakar, makar īt
Tōm peleitēm pēc runča pušdīņom.
Runcs glauda vādaru
I, saulē izastīps, tū rōda sovam dīveņam.
A peleitēm leist gaudas osoras,
Skaņ vaidi peikstūšī
I nadzeni skrapst jaunu olu,
Jaunu mygas vītu reikojūt.

Ai, ai, kō šakar, makar īt
Tai pasaulī zam klēts
Pi lylō gryudu orūda...

ÕBUĻU ZOGŠONA

Ūrbumi, dūrbumi,
Sokumi, trokumi.
Aizrēja suņš,
Nūlyuza zors.
Sapleisa bikses.
Bej pīrē puns.
Dipata, dapata,
Klipata, klapata -
Reibēja zeme,
Šveikstēja zōle.
Tūlaik bej kluss,
A kārmanūs - čušs.

PUPU ŠKEIŠONA

Nabeja, pabeja.
Čabēja, grabēja.
Grōbe i bōze,
Mīdze i spīde.
Lasēja, sasēja,
Vēle i cēle.

Turēja, šurēja,
- Pleisa...
Nu beja! Kas beja?
Tys beja, kas beja!
Nabeja - gribēja.
Beja i izbeja.

GLĒBĒJS

Gōju pa upes maleni,
Satyku saules stāreni.
Nagrybu ceļa tam grīzt.
Saules stārenš acīs spīž.
Cik tō ilgi mes spākōtūs,
Nazynu. Izglōbe mōkyuneits!

PUTEKĻA DZĪSME

Es putu, es putu, apčī.
Es kutu, es kutu, apčī.
Es raudu, es raudu, aiī.
Es graužu, es graužu, vaiī.

Cik labi, cik labi, ka putu,
Ka kutu, ka raudu, ka graužu
Ka vysim, kas ceļā maņ stōj,
Palāku laiku aužu...

Apčī, apčī. Aiī, vaiī...

ZVANĒŅA DZĪSME

Dzinn. dzunn,
Dinn. dunn.
Klausitēs manī!
Dzinn, dzunn,
Dinn, dunn.
Saprūtīt mani!
Dzinn, dzunn,
Dinn, dunn.
Dorit kū līku!
Dzinn, dzunn,
Dinn, dunn.
Esit ar pīku!

SMĪKLY

Cik smīkleīgi smīkly?
Raustu placus,
Plotu rūkas,
Grūzu golvu
I pīrē valku grumbas,
Nu pasaceit navaru -
Cik smīkleīgi smīkly...
Pats smeļūs
I vāroju cytus,
Nu navaru saprast,
Kō smīklym izmēreit
Smīkleigumu...

SOVAIDA VOLŪDA

Ruk īt ikial, ruk īt ikial -
Dok sem sukūj mecīrt ārob!
Sovaidi tān pasaklauseit
Šymā runā naparostā

Eluas adlys, šņejēv šuyp,
Sevūg jomārg, sevūg ļug.
Inenagzi ōlyl snimka
laņecasōp sutlym ļam.

laņecasōp sutlym ļam.
Atlaz itiesemel ļak.
ļeviezd iakuaj, iagiekšinierb
Uņpas selip ļec...

Sovaida šei volūdeņa -
Bārnu dīnu, laimes breižu,
Jaukūs dīnu izdūmōtō,
Ūtraižōki izrunōtō.

DUNDURU BAIDEIŠONA

Zzb, zzb, išierudnud!
Un mimuyrk ārō, un mimuyrk ārō!
lal saņetūg un adiarksap.
lal jocnodap inenelet!

Zzb, zzb, išierudnud!
Tidūd ubrod minenag!
lal ļugan saņelobiar
Kōrōp urag inezdanual!

Etskier, etskier, udīz spēlk -
Īt jeb inum abrod ikier.
Jo saņetūg saņelobiar,
Tisualkasan sūšierudnud!

Zzb, zzb, išierudnud!
Un mimuyrk ārō, un mimuyrk ārō!
lal se urav susuyj tiezd
ļakapta āžem, ļakapta ārūp!

RŪTAĻA

Sauleite rūtoj,
Biteite rūtoj.
Kas tōs rūtaļas vydā?

Rūta rūtoj,
Mātra rūtoj.
Kas tōs rūtaļas vydā?

Es pa tam vydam!
Es pa tam vydam!
Rūku rūkā, rūku rūkā...

Sauleite, biteite,
Rūta, mātra,
Es tymā vydā, es tymā vydā!

KAS KAM?

Kotrys pīdar kaut kam.
A kam?
Tū vysu dzeivi izzynom.

Kotrys pīdar kaut kam.
Nu - nūsaucam!
Pērsteni pīdar rūkai.
Sīnasdečs pīdar sīnai.
Storas pīdar biksēm.
Bōrda pīdar zūdam.
Zori pīdar kūkam.
Smīkly pīdar jūkam.
Osoras ir sōpēm.
Dzaļdeišona nōtrēm.

A kas pīdar prusakam?
Kas - začam i vylkam?
Kas pīdar symtkōjam?
Kas - mosolai, ūdam?

Kas pīdar kam?
Tō vysu dzeivi vaicojom.
Tū vysu dzeivi izzynom.

VŠŌDI GODŌS

Vaca vece veiški vylka.
Jaunskungs jorku jūku jūza.
Sasatyka, sasaprota,
Iz akmiņa atsasāda.

Vaca vece veiški sēja.
Jaunskungs jorku jūku sōka.
Parunova, pasasmēja,
Gōja tōļōk sovu celi.

Naprosit maņ:"Kō deļ tō?
A na šitō i na šō?"
Dzeivē vysōdi tok godōs,
Ka pat gudrais nūstōj pupōs!

Pupu rogonā tod smeļ:
"Vaca vece veiškē vej!
Jorkais jaunskungs jēreneicā,
Jūki bērst jam spirineicā."

KAS AČI, KAS AUŠI?

Sleipačūs acs ir sleipas,
Platačūs - plotas.
Kūkači nadzeivi verōs,
Kolnači kolnā sverōs.

Zamači kauneigi līkōs.
Koklači gotovi koklā krist.
Malnači tumsom acim,
Boltači - gaišom.

Grybači lyli grybātōji.

Seikači augumā mozi.
Šlīkači runojūt šlīkojōs,
Dūrbači dūrbuļoj bīži.

Lubauši lubas plāsušs,
Mūkauši izcītušs mūkas.
Tērgaušūs vysī kō žydi
Iz tērgōšonūs krytušs.

Pūgaušūs pūgōtīs pateik.
Seikaušim vysu sadzērdeit dateik.
Vīneigi pūraušu naredz i nadzērd,
Jo dzeivoj jī dzili mežūs.

Tōdi jūceigi cīmi,
I uzvōrdi, īsaukas,
Ka grybūt - nagrybūt vari
Nu tīm sacereit panteņus.

SPĒLE AP ŪLIM

Vōļoj i vulinoj,
Ūļus ūlynoj -
Visteņas, peileites,

Zūsteņas, kurceņas.
Dēj i perej,
Perej i dēj -
Visteņas, peileites.
Zūsteņas, kurceņas.
- Cikom Lyldīņōs
Krōšeitas, svēteitas.
Lyukōtas, šyupōtas
Goldā teik nūlyktas -
Visteņu, peileišu,
Zūsteņu, kurceņu
Ūleņas...

Ūli kō ūli,
Kur cōleiši škiļōs.
A kō ar tīm ūlim,
Kur kōpuri, rōpuli,
Kur rupuči, bruņurupuči
Nu ūlim viļōs?

Ūli kō ūli,
Kur cōleiši škiļōs.
A kō ar tīm ūlim,
Kur breinumus apjaust
Mynōs?
Lyuk, veitūlūs

Pyupūli zīd!
Lyuk, ūzūlūs
Zeiles aug!
A ōbūli
Sādā
I seipūli
Dōrzā!

Ūloj i ūlynoj.
Vōļoj i vulinoj
Dzeivē šymā
Vysu opolū.
Spēle ar ūlim,
Spēle ap ūlim
Dzeivē šymā -
Tik sovaida!

VOSORĀ

Voguleits vogu dzan,
Kūrmuleits - kūrmi.
Sisineits sisinej,
Treikola treikoļoj.
Maučēikste čēikstynoj,

Škūrsti škūrstynoj.
Zērnyukleits teiklu auž -
Šyupoj bērneņus zērneišūs.
Vyzuli vyzuļoj,
Zvaneni zvona
A ganeni rosā
Boltas vuškeņas gona.

Dabasūs aužki
Ceiruleits ceiruļoj.
A biteite zīdeņūs
Soldsulu bitinej.
Taureni voskoni,
Bolti i raibi
Tauraini taurinej,
Lidaini lidinej...
Vīneigi akmiņš,
Sedzīs syunainā dečī,
Snauž mīgā i klausōs
Skuteļu skutā.

Vosorā vyss ōrā:
Jo sauleite sauļoj.
Jo rūta rūtoj,
Jo ganeņa dzīsmē
Sirsneigi dzīsmoj.

TŌDS SEIKUMENŠ

Navajag Stasikam smītīs.
Navajag trypakas sist
I čirkas gyvsteit.
Navajag Stasikam līleitīs
I smiļtīs piles ceļt.
Guļ jōjomzirdzenš

A jājējs pats
Stōv ar pērstu mutē...

Kas vaiņas?
Tōds seikumenš vīn -
Pērstā īleiduse
Mozeņa skabardzeņa...

SOLDUKŠNI

Soldukšni sorkoni,
Soldukšni soldoni,
Soldukšnim sirsneņas
Īsōrtas.

Soldukšni sātmalī,
Soldukšni mežmolā,
Soldukšņu kryumūs
Guņskuri.

Kur ta tī gordumi?
Kur ta tī soldumi?
- Soldukšņūs, soldukšņūs,
Zīmas vokorūs.

PA TAM VYDAM

Aust gaismeņa -

Sauleite lāc.

Tymst dīneņa -

Sauleite rīt.

Pa tam vydam

Muns mīdzenš

Zvaigžņu dečēitī

Tynōs...

Pa tam vydam

Muns darbenš

Ceiruļa dzīsmeitē

Zynoms...

VASAREŅA

Aiz kō beja smīkly lyli?
Aiz kō byra volūdeņa?
Aiz kō rūkas plaukškynovōs
Raibūs zīdu pļaveņā?

- Aiz cik beja myusu daudzi
Taurineišu rūtaļā:
Es ar brōli, es ar mōsu.
Mes ar vysim brōlānim,

Mes ar vysim mōsānim
I ar mōsiniškom...
Aiz tō beja myusim jautri,
Ka mes lylā pūļceņā.

Taurineiši, kamaneites,
Zīdmyuseņas, vabuleites
Leidz ar myusim rūtaļojōs
Raibā zīdu pļaveņā.

Leidz ar myusim rūtaļojōs
Raibā zīdu pļaveņā
Saules starenš - prīcas garenš -
Dīva bērnenš pasaulī.

KAČEIŠA GUDREIBA

Kō lai tū pasoka?

Tei navā pōsoka!

- Kačeišam lyla gudreiba:

Kačeits iz palūdzes -

Sauleite sylda.

Kačeits iz myureiša -

Krōsneite kurōs.

Kačeits klēpeitī -

Maņ capumenš rūkōs.

TĒRGŠ

Šudiņ myusu pogolmā
Sātas putnim tērgs:
Suņa būda izsūlē,
Kača guļas grūzs,

Suņš par vacu,
Kačs vēļ pajauns -
Obi asūt padzeiti
I nu montas atškērti.

Žagateņa - kūvērzneite
Sātas stobā žadzynoņ:
"Kō deļ strauss nav pīaicynōts?
Popagaileits naīlyugts..."

Gaiļš iz būdas izlēcs sauc:
"Monta loba! Nemit ļauds!"
Peiļu tēvenš grūzu pētej:
"Izpeits labi, vīta plota."

Vystu saime kacynoņ:
"Kōda cena? Kōda cena?
Voi var nūlaist santimu?"
Zūsu tēvenš klīdz: "Vīns lats!"

Kurcyns sirdeigs kurcynoj:
"Kur tys redzāts! Kur tys dzērdāts!
Myusu sātā itōds tērgs!"
Čāgons sauc: "Tok pērc!"

Bolūds pīdzērs nasaprūt:
Voi te prosa, voi te dūd...
Žeiguri ap cyukas sili
Rōda sovu uzvadumu.

Bezdeleigas, vodūs sādūt,
Sadzīd dzīsmes, serenades.
Vōrna kņōboj spaņdža molu:
Pīsyt takti, uzdūd tonu.

Napōrskaiteit, napōrredzeit
Itō tērga pogolmā...
Te - nu klāva izlein cyuka,
Nūsašņōc i tērgā bryuk:

Pajjuk spolvas, nūput zeme,
Būda apleik, grūzs pagolam...
- Tōda dzeive, kū var dareit!
Ja tai cyukai lyla vare...

KALADŌ

Lōci, lōci, doncoj,
Saiminīks lai moksoj!
Re, kō labi, kod mes obi
Zīmassvātku čygonūs...

Dzērve kņōboj ozūtē.
Ōzeits boda pakaļā.
Valnulāni asteitēs
Pīlīkamū izvētej...

Muzikanti spēlej,
Dzīdōtōji kaladoj.
Re, kō labi, kod mes obi
Zīmassvātku čygonūs...

Nōve žūkļus klabynoj,
Izkapteiti tacynoj.
Myrūņs, šķērstā gulādams,
Prosa pupu sauves...

Vysi, kas ar lobu
Zīmassvātkūs kaladoj.
Byus ar lobu cauru godu,
Kaladō, kalodō...

IR BREINIŠKEIGS SVĀTREITS

Zeme i dabasi zylgoj.
Kūki sormas pologūs tynōs.
Tōli pamalē sōrtojōs reiti.
Zam kōjom gurst snīgs.
Ir breiniškeigs svātreits!

Cīma gaiļš īdzīd ausmas stuņdi,
Suni īrej jaunu, nabejušu dīnu...
Es, pīsačērs mōtes syltajai rūkai,
Īnu apraudzeit Jezus bērneni
Bētlemes stallī.
Ir breiniškeigs svātreits!

Muna sirsneņa dreb,
A dvēsele storoj -
Es īnu šū garū celi
Pi Dīveņa mozō
Lyugt sev i pasauļam vysam
Lobō...
Ir breiniškeigs svātreits!

BOLTA ZĪMA

Bolta zīma atgōjuse –
Snīgpōrsleņu puļcineitī,
Sormys adateņu golūs.
Sūļu gurksteišonas skaņōs.
Dyumakainōs tālu miņōs,
Pļōpu - kūvērzneišu ziņōs.
Bolta zīma atgōjuse –
Boltus gostus atvaduse
Nu tōļtōlīm pasaulim;
Aiz tōm zemem,
Aiz tīm kolnim,
Aiz tōm jjurom
Trejsdeviņom,
Kur vyss nazynomais pīdzymst
Kur vyss zynomais teik slāpts...
Bolta zīma atgōjuse –
Myuszemeiti pōrvārtuse
Breinumboltā pōsokā...

ZĪMASSVĀTKŪS

Egļu mežā stygu stygas
Īstaigōtas rindžim,
Skujis pībyrušs pa pādim
Leidz pat mōju slīkšnim.

Snīgaveirim montu maisus
Nazkas placūs sacēļs,
Slūtas nazkas izpuškova
Ar speiguleišim daudzīm.

Pasauļs vyss pec svātku smōrdoj –
Navar saprast – kō tys tō...
Gosti tyvi, gosti tōli
Atīdami prīcu gōdoj...

Volūdys vīn volūdojōs,
Dzīsmis dzīdojōs bez mitys,
Rūtalis i daņči vodōs;
Vysi – lobūs ļaužu rodūs.

Kab tō bejs i myužam palics –
Ka vysapleik rods i draugs,
Ka vysapleik runys vodōs,
Ka vyss apleik sirsneigjauks.

SATURS

ZYNOMŌS MEIKLEITES
SASASVEICYNŌŠONŌS
PŌSACENĀ
LEIKAIS
ŠAKAR, MAKAR
ŌBUĻU ZOGŠONA
PUPU ŠKEIŠONA
GLŌBĒJS
PUTEKĻA DZĪSME
ZVANEŅA DZĪSME
SMĪKLY
SOVAIDA VOLŪDA
DUNDURU BAIDEIŠONA
RŪTAĻA
KAS KAM?
VYSŌDI GODŌS
KAS AČI, KAS AUŠI?
SPĒLE AP ŪLIM
VOSORĀ
TŌDS SEIKUMENŠ
SOLDUKŠNI
PA TAM VYDAM
VASAREŅA
KAČEIŠA GUDREIBA
TĒRGS
KALADŌ
IR BREINIŠKEIGS SVĀTREITS
BOLTA ZĪMA
ZĪMASSVĀTKŪS

Ontons Slišāns
Zynomōs meikleites
Dzeja bārnim

Mōkslinīks P.Gleizdāns
Redaktore I.Slišāne

AUTORA IZDEVUMS

Īspīsts Rēzekes tipografejā, LV - 4600, Baznīcas īlā, 28.
Metīņs 500 eksemplaru. Izdevējs v/u Rēzeknes tipografeja.
Registracejjs aplīceiba Nr.000304192.

